

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

72 (064)

Szerző: (Z. I.)

Középkori kőművespáholyok műhelytitkai

Tervrajz nélkül... különleges emelőszerkezetek – Építéstörténeti kiállítás a Halászbástyán

"1961"

Forrás:

Személy

Esti Hírlap,
(Hely)

1961. júl. 28.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

Közhelyként emlegetik azt a féligazságot, hogy a modern építészek aligha tudnának egy csúcsíves katedrális felépíteni. Valóban csodálattal szemlélhetjük a régi időknek azokat a monumentális műemlékeit — köztük a budai királyi palota régi maradványait s a Várnegyed házeit —, amelyeket a mai technikai eszközök nélkül, pécek és vasbeton nélkül, zömmel kötőanyagból építettek a régi mesterek. Egy-egy épület szerkezete mögött titkos szerkesztési módszereket sejtünk és elcsodálkozunk, ha egy-egy — kőben kivitelezett — gótikus építmény szerkesztési rajzának bámulatos körzójátékát látjuk.

Egy-egy középkori monumentum láttán jogosan kérdezzük: mi volt hajdan a kő útja a bányától a toronykeresztekig? Hogyan fejtették, fűrészelték és faragták a kemény mészkövet, miképpen szállították s emelték fel a fél tonna súlyú kváderköveket 5—6 emelet magasba, mivel biztosították a toronyerdők kőcsipkézetének szilárdságát?

A Budapesti Történeti Múzeumnak a Halászbástyán elhelyezett középkori kőtára — most megnyílt új kiállításán — ezekre a kérdésekre felel. Nagy Emese aspiráns sok évi kutatómunkája eredményeit foglalta össze e kiállításon,

Középkori házépítés munkafázisai

amely a középkori építéstechnika fejlődéséről számol be. A gyűjtemény bemutatója a középkori építész munkáját a bányakő fejtésétől a monumentális épületek befejezéséig. A hajdani kőfaragók már a XIII. században céhekbe és ún. építőpáholyokba szerveződtek: 1275-ben Strassburgban egész Európát átfogó szervezeté tömörültek. 1459. évi regensburgi szervezeti szabályzatuk Magyarországot a bécsi építő főpáholy keretébe iktatta. Szemléletes, egykorú ábrázolásokban — kőfaragószerszámokkal és azokkal megmunkált eredeti budai kőemlékeken — látjuk egy-egy építkezés minden

fázisát. Megtudjuk, hogy a hajdani tervezők nem dolgoztak ki részletes alaprajzokat és kiviteli terveket; általánosan elfogadott geometriai sémák alapján dolgoztak; bizonyos arányhálókat szerkesztettek s ezek alapján az építkezés helyszínén tűzték ki az építendő épület alaprajzát. Egy-egy nagy építkezést egy mester vállalt, ő gondoskodott a kőanyag bányászásától kezdve a kőfaragó- és ácsmunka minden feltételéről.

Eredeti budai darabokon látjuk, hogy a kőfaragványok összeillesztésénél bőségesen alkalmazták a szilárd vasanyagot is (Z. I.)